

Uçuryma gidip barýas / satiriki hekaýa

Category: Hekaýalar, Kitapcy, Satiriki hekaýalar

написано kitapcy | 22 январа, 2025

Uçuryma gidip barýas / satiriki hekaýa UÇURYMA GIDIP BARÝAS

• Şondan soň maňa näme bolanyny özümem bilemok

Çaýhanada «Şarp!...» diýen zarply şarpyk sesi eşidildi. Nardadyr, domino we kart oýnap hem-de özara gürrüňleşip otiranlaryň ählisi sakga doňup galdy. Hemmeler ses gelen tarapa çişerildiler. Urlup oturan iri süňkli daýaw pyýadady. Tersine, ony kötekläp oturan kelte boýly, hor we ejizje biridi. Daýaw adamyň çep ýañagynda baş barmagyň yzy mesaňa bildirip durdy. Hatda häzir polisiýa işgärleri gelse, onuň ýañagyndaky barmak yzlaryndan şarpygy kimiň berendigini anyklybam biljekdi. Çaýhanadakylar daýawyň özüni urup duran kelte boýlyny aýak astyna alyp mazaly depgilär öýtdüler. Garaşylan çykmady. Gaýtam ol:

– Arz etjek! – diýip zörlediberdi.

Hiç kimden ses çykmady. Şapbat iýen durdy-durdy-da:

– Hemmäňiz gördüňiz dälmi?! – diýdi. Soňra ol boýy öz egnine-de ýetmeýän hor kişä tarap öwrüldi: – Ýör, polisiýa uçastogyna!

Şarpyk uran oňa jogap bermegiň deregine, misli siňek kowalaýan ýaly elini ikiýana salgady-da, agzyndan birtüýsli ses çykardy:

– Psssuurn!..

Şondan soň daýaw dazanaklap daşary çykyp gitdi.

Çaýhanada oturanlar bolsa oýnap oturan oýunlaryna we gürrüňlerine dowam etdiler. Az wagt geçenden soň ýaňky daýaw yzyna polisiýa işgärini tirkäp geldi. Ol hora barmagyny çommaltdy:

– Ynha, şu! – Soňra ol oturanlary şaýat tutundy: – Bularam gördüler!

Polisiýa işgäri hor bilen dawanyň bolan ýerine iň ýakyn oturan

dört adamy polisiýa uçastogyna alyp gitdi.

Polisiýa uçastogynnda daýaw gyzyly öçmedik ýañagyny tutup:

– Ýoldaş komissar, men bu adamyň üstünden arz etjek, ol meni urdy. Bu oturanlaram gözli şaýat – diýdi.

Komissar ilkinji nobatda üstünden arz edilen bilen arzaçynyň, soňra şaýatlarynyň şahsyýetini anyklady. Arzaçy özüne şarpyk bereni öň tanamaýandygyny aýdýardy. Şaýat diýip getirilenlerem, biragyzdan:

– Biz hiç zat göremzogam, bilemzogam – diýdiler.

Arzaçy:

– Şapbadyň sesinem eşitmediňizmi? – diýdi.

«Şaýatlar» hiç zat görmedigini we eşitmedigini aýdyp, bir depen ýerlerini depdi durdular. Kelte boýly hor kişi:

– Hawa, men ony uranymy inkär edemok – diýdi. – Hakykatdanam men urdum.

Komissar:

– Näme üçin? – diýip sorady? – Araňyzda düşünişip bilmedik meseläňiz dagy barmydy? Ýa ol size hapa-paýyş söz aýtdymy?

– Aramyzda hiç hili mesele ýok. Men ony öň tanamogam.

– Ýeri, onda nädip oňa sataşyp ýörsüň?

– Düýn agşam işden soň öýe gelemde, bir seretsem, togumyz kesilen eken. Toguň puly tölenmedikdi. Gijäni garaňkyda, toksyz, uklaman geçirdik. Üstesine ejemem iki ýyllap düşekde kesel ýatyr. Äñiniň agyrysy köseýär biçäräni. Lukmanyň beren derman-därisini atsa, biraz düzelişýärem. Hany, indi oňa berilýän dermanlar barmy näme? Irden ýerimden turanda çep tarapymyň ysmaýandygyny duýdum. Ýatýan otagymyň äpişgesiniň aýnasy üç aý mundan öň döwülipdi. Indi oňa oturmaga aýna tapamzok. Ahyryn äpişgä prostyn gerdim. Ýöne bulam peýda bermedi. Daň atýança bir ýerde ýel bolsa, sowuk bolsa, barsy içerde. Çep tarapym doňupdyr. Bagyşlarsyňyz, ýerimden turşuma hajathana tarap ylgadym. Suw akanok eken. Daşarda bedreden guýan ýaly ýagys ýagýar, içerde ýuwunara bir damja suw ýok. Yzyna otagyma girdim. Özümüňem endam-janym titreýär. Bize kömür paýymyzam berenoklar. Az-owlak odun alypdyk. Onam ýakyp gutardyk. Indi ýakmaga odun hem tapamzokdyk. Poçtalýon gazet goýup gidipdir. Her gün irden işe gitmänkä gazetlere göz

gezdirip çykýan. Bir gazete seretdim: «Gözellik bäsleşigi», «Galatasaray liganyň çempiony boldy!», «Gümrükde saklanan 300 tonna kofäni näme ederlerkä?», «Abidin Dower gämisiniň borty kem-kemden çüýredi» diýen ýaly sözbaşylar bar.

Daşaryk çykasym geldi. Ýaňy çykyp baryarkamam ýerine yetiriji suduň işgäri bilen aklawjy gapyny kakdy. Kireý tölegini berip bilmändigimiz üçin jaýyň eýesi bizi suda berem eken. Gelenler öýden tussag eder ýaly ibaly emläk tapmadylar. Men hiç wagt ýerine yetiriji suduň we emlägi tussag astyna alýan işgärleriň öýüme gelmegini islemeýän. Çünki meniň öýümde olaryň çolpysyna iljek hiç zat ýok. Barybir özleri masgara bolarlar.

Gelen aklawjy:

– Şu diwany alaýaly! – diýip elini urandan, sandygyň üstüne atylan köne-küşül jalbarlar, bölek-bücek matalar, ýyrtyk-yşyk ýorganlar orta döküldi. Adwokat bu gezek: – Radio! – diýip gygyrdy.

Şu radio belasyny başymdan alsalar, menem dynsadym! Ol ýylyň on aýyny abatlaýyş ussahanasynda geçirýär. Gydyrdanyp bar gazanan pulyňy radio bejeriji ussa berip gaýdýaň. Wah, bizi şu güne dalan radio dälmi eýse...

Gapydan çykyp baryarkam aýalym:

– Gyzyň mekdebe gitjek däl diýýär – diýdi.

– Nämüçin?

– Bedenterbiýe mugallymy «şorti bilen krossowka geýip gelmeseň sapaga salman» diýipdir.

– Ýeri, ýeri...

– Öýde zeýtun ýagy-da gutarypdyr...

Özümi zordan köçä atdym. Işe-de gijä galypdym. İçimden «Bu günem galaýsammyja?» diýdim.. Ýagyşam depäňden guýup dur. Biziň ýanymyzdan geçýän tramwaý gatnawyny-da kesdiler. Ýarym sagatdan bir awtobus gelýär. Hyryn-dykyn bolansoň, oňa-da münär ýaly däl. Deňäňden awtoulaglar zybyrt-zybyrt geçip durlar. Biri alaýyn diýenok. Köwşümiň içem suwdan doly. Ýagyş edil bedreden guýulýan ýaly ýagýardy. Myžžyk boldum. Özümem ysytma tutan ýaly titreyän. Onýança bir ýaş ýigit ýanyma geldi-de: «Bagyşlarsyňyz, agam» diýdi. Ol menden wagtyň näçe bolandygyny sorar öýtdüm. Gaýtam «Düýnki futbol duşuşygyndan

habaryňyz barmy?» diýäýmezmi! Toba, estapyrylla!.. Dişimi gysdym-da ýolum bilen boluberdim. Soň öňümden çykan çayhanalaryň birine sümüldim. Üst-başymdan yagşyň suwy syrygysyp durdy. Men çayça çay buýurdym. Garşymda bolsa, ynha, şu şarpyk çalan adamym gazet okap otyrdy. Men öz ýanymdan: «Bäý-bä, indi meniň halym niçik bolarka? Soňumyz nirä baryp dirärkä?» diýip, oýa batyp otyrdym. Men oý-pikire çümüp otyrkam, bu adam gahar-gazap bilen elindäki gazetini zyňyp goýberdi. Soňam «Heýhat, ýurt uçuryma tarap gidýär!» diýip gygyrdy. Men ony özüm ýaly derdi başyndan agdyk biridir öýtdüm we özara söhbet edip derdinişeris diýen maksat bilen:

– Näme boldy, byradar? Bagyşlarsyňyz, goşulýandyr diýip pikir etmäh welin, nämä gaharlandyňyz? – diýdim.

Ol şol gahary bilen:

– Näme bolsun-aý! – diýdi. – Ýurtda ibaly emin galmandyr!.. Emin ýok, tohumсыз! Düýnki futbol duşuşygynda emin ýene tarapgöýlük edipdir...

Şondan soň maňa näme bolanyny özümem bilemok. Walla, menem düşünmän galdym, ýoldaş komissar. Men şu ömrüme adam ogluna el galdyran adam däl. Göýä endamyma dag basylan ýaly zöwwe galdym-da, sag elimi salgap goýberdim we bu dikdüşdä şarpyk çaldym. Men urmadym diýemok. Şarpyk çalanym dogry. Ýöne men muny bilgeşleýin edemok. Walla, bilgeşleýin edemok. Bu maňa bagly däl ýagdaýda bolup geçdi. Urmasyna urdum welin, gaýtam «häzir bu adam meni bir uranda ýere sokar» diýip gara janym çykdy. Emma nätjek, boljak iş boldy. Jenaby-Hak misli sag elime Rüstem Zal pälwanyň güýjüni beren ýaly «şu dikdüşdiniň ýüzüdir-dä» diýip, bir goýdum.

Komissar şarpyk iýen daýawa alarylyp seretdi. Dişini gyjady. Ýerinden turan ýaly etdi-de, sag eliniň aýasyny gaşamaga başlady we daýawa ýüzlenip:

– Hany, bes ediň indi, ýaraşyň! – diýdi.

Şarpyk iýen:

– Ýok, yaraşjak däl! -diýip, tersine tutdy.

Gahary gelen komissar, kömekçisine ýüzlenip:

– Ýaz! – diýdi. – «Arzaçy «ýurt uçuryma gidýär» diýmek bilen ýurdumyzyň bähbitlerine we hökümetimiziň ruhy şahsýetetine...» –

Ol ýene bir gezek daýawa tarap öwrüldi: – Hany, ýaraşyň!
Daýaw elini häzirem şarpygyň yzy gitmedik çep ýañagyna
gezdirip:

– Ýeri bolýa-da, başlyk, ýaraşymaly bor onda – diýdi.

Eziz NESIN.

Terjime eden: Has TÜRKMEN. Satiriki hekaýalar